

GAZETA LITERARĂ

Anul II, nr. 10 (52) - Joi 10 martie 1955

ORGAN SĂPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

6 pagini 50 bani

Minciuna are picioare scurte

Peste câteva zile se împlinesc o lună de cind o mină de bandiți înarmați au atacat legația noastră din Berna, au ocupat-o, au devastat birourile și i-au asasinat pe funcționarii legației. Aurel Șeju. Unli dintre legionarii asasiți — după cum a arătat presa elvețiană — s-au strecurat printre cordoanele de polițiști înarmați și au dispărut fără urmă. Alții, — patru la număr — după ce au dus timp îndelungat tratative cu autoritățile elvețiene, cărora le-au pus nemurărate condiții, s-au predat. Asasinii au fost evacuați din localul legației noastre cu chipurile scopierite de mâși. Așa i-au și prins în obiectivele lor reporterii fotografi. Guvernul elvețian nu numai că nu i-a extrădat pe asasiți, dar tace și încearcă să invalideze crima odioasă a legionarilor fugari într-un profund mister...

Post debarcat din Asociația Preselor „pentru o altă poveste”... Harry De Grafenried este directorul „Globe Press”, omul care „știe totul, absolut totul în legătură cu atacul asupra Legației Romine din Berna”.

Ce știa Harry De Grafenried? Nu știa nimic. Dar el era angajat cu puțin înainte de atacul asupra legației noastre, de serviciile de spionaj americane ca director al lui „Globe Press”. Obligația lui principală era să mintă în timpul potrivit. Să mintă cu îndrăzneală și cu nerăzătoare. Și odată atacul dat și crima săvârșită, Harry De Grafenried și așa-zisa sa agenție „Globe Press” (care are sediul principal la New York și sucursale în 50 de țări!) au intrat în funcțiune. Și minciunile cele mai grosolane, cunoscute cu cea mai groasă afă albă, au fost lansate: Legația Romină nu este... legație... Pe Aurel Șeju nu-l cheamă Aurel Șeju ci... Petrescu... care nu este șofer, ci... spion comunist...

Amănunte peste amănunte au ieșit de sub pana lui Harry De Grafenried. El cunoștea pînă și seria unei arme dispărute din legație... Cunoștea acele ce existau în casa de fier a legației, și pe care anume dintre ele le-au luat bandiții. Cunoștea tot și convorbirile telefonice dintre Viena și Berna, și ce și cînd anumite posturi de radio clandestine vor emite...

Presa burheză elvețiană s-a repezit cu o nesățioasă foame asupra tuturor acestor mirăvii ieșite din gura putredă a pretinsei stații elvețiene. Amănuntele lui Harry De Grafenried calomniat pe comunisti, calomniat țara Sovietelor, calomniat țările de democrație populară. Era, prin urmare, pentru toată această presă venădă, trăind din senzațional, o marfă bine venită. Și i-au făcut loc în coloanele lor pînă și ziare strins legate de guvern, ca „Der Bund” de exemplu.

Numărul din „Der Bund” (de spune „Journal de Genève”) conține aceste știri impresionante a ajuns în mîinile d-lui Dubois, substitut de procuror general, care a avut ocazia de a acționa imediat. El a început să intre în legătură cu directorul agenției „Globe Press”, un oarecare Harry De Grafenried, fost colaborator al săptămînalului de știri „Die Nation”, astăzi dispărut. Directorul nu stă la Zürich, ci la Berna. Poliția federală din Berna a primit ordinul de a-l căuta și de a-l aduce. Polițiștii l-au găsit la gară. Substitutul de procuror, în fața căruia Grafenried apare, amintește acestuia că informația destinată nu numai presei elvețiene, ci și agențiilor și ziarelor străine, și care denunță pe unii cetățeni elvețieni, acuzându-i de spionaj, cade sub prevederile art. 272 al. 1 din codul penal elvețian, vizind serviciile de informații politice. Din această cauză, autorii informației — și Grafenried nu contestă deloc această paternitate — nu pot reclama beneficiul secretului profesional (art. 272, al. 7 din cod. pen. elvețian). El este deci somat să predea materialul și izvoarele sale.

Izvoare? De Grafenried nu are decât unul: funcționarul unei legații al unei țări din est, un diplomat care se pregătește să-și trădeze țara. Acest informator, pe care Grafenried îl cunoștea direct cu el? Nu. Diplomatul își transmite informațiile printr-un intermediar pe care directorul agenției refuză să-l numească. Totuși, cu codul în mîină, d-l Dubois îl demonstrează că prin tăcerea sa își agravează situația. Atunci De Grafenried se execută: intermediarul este un emigranț cech al cărui nume și domiciliu îl îi spune. Poliția este trimisă la adresa indicată, cu un mandat de percheziție. Ea revine cu un individ care este interogat la rîndul lui și care face următoarea mărturisire: „Informațiile date agenției „Globe Press” sînt toate propria mea invenție”.

Și tot! Amănuntele tulburătoare pe care le publicau aproape zilnic zărele noastre, pentru a ține pe cîștii lor cu sufletul la gură, sînt inventate.

Mărturisirea aceasta o face nu numai „Journal de Genève”, ci o face și alte zăre elvețiene, chiar dintre cele care au publicat cu seninătate și chiar cu plăcere calomniile și invențiile propagandiste de la „Globe”.

Press”. Minciunile lansate de către oficiile de spionaj și provocare americane, în jurul atacului de la legația noastră din Berna, au întrecut orice măsură. Pînă la urmă, chiar presa reacționară a fost nevoită să recunoască aceasta. Iată, de pildă, ce scrie „Neue Zürcher Zeitung” în numărul său din 28 februarie 1955:

„Caracterul senzațional al reportajului referitor la pretinsele epiloguri ale loviturii asupra Legației Romine din Berna, așa cum a fost practicat de agenția de știri „Globe Press”, a devenit o senzație întristătoare, de cea mai rău specie, căci cercetările procuraturii federale elvețiene au dus la rezultatul că toate amănuntele uluitoare, răspindite în ultimele zile de această agenție, erau direct inventate, minciunoase și că autorii n-au avut nici o sursă de informații, ci au inventat totul din vîin”.

Cunoscutul ziar reacționar „Le Figaro” din Paris, pus în fața unor evidente de netăgăduit, publică și el în numărul său din 28 februarie a. c. următoarea notă:

„Un refugiat cech a fost arestat la Berna pentru că a furnizat unui jurnalist elvețian, d-lui Harry De Grafenried, informații pur imaginative asupra atacului asupra legației romine. Un nou articol era pe punctul de a apare conținînd acuzația de spionaj cu privire la cetățenii elvețieni”.

„Le Parisien Libéré” din 28 februarie a publicat în pagina treia un articol intitulat:

„Abundența știrilor răspindite în Elveția și în strălămate, pe cit de necesar, pe cit de senzaționale, asupra agresiunii în contra Legației Romine, a trecut, în fine, bătăuile poliției federale din Berna. Aceste știri senzaționale, în care abundă detalii extravagante, de o precizie care dezorientază, au fost lansate de către biroul din Zürich al agenției „Globe Press” care, avînd sediul său la New York și birourile în 50 de țări, a creat de curînd la Zürich un serviciu de informații politice. Directorul său, Harry De Grafenried, jurnalist din Berna, a fost reținut în gara Berna de către poliția de siguranță. El a declarat că informațiile senzaționale pe care le aruncă în pre-

Zaharia Stancu

(Continuare în pag. 6-a)

Citește-mi din Jack London

„Cu două zile înainte morții sale, i-am citit spre seară povestirea lui Jack London — care e și acum pe masă, în camera lui — „Dragoste de viață”...” NADEJDA K. KRUPSKAIA

Stau doi molizi ca doi flăcăi de munte De-o parte și de alta a fațadei Străvechului conac cu lungi coloane Ce sprijină pe frunzi triunghiularul Fronton, ce parcă poartă scris un nume Cu slove nevăzute.

Stau molizii Ingîndurați, cu sarițele albe Pe crengi pînă la poale, albăstrite De amurgirea largă.

Sub lucașfar

Afirnă ca betela de muntre O coadă luminoasă care joacă În ochiul cu dezghețu-ndurerării Care privește prin fereastra naltă; Femeia trage lungile perdele, Aprinde lampa, clopotul ei verde De porțelan strălîmpede aruncă Lumina mîngioasă. Arde-n lampă Un bulgăre de aur și îmbracă Cu praful topit și aurii tot cercul Care cuprinde masa și covorul, Fotoliul de mahon și arcuite Ca arcul de la troică, trei spătare De scame străvechi. În umbră patul, În pat stă el. Aceași frunte naltă, Pomeții mai feșiți de suferință Și părul roșu-auriu la tîmpile, Mustața și bărbia proaspăt tunse Și zimbutul pe care îl cunoaște În Soviete-ntrig proletariatul Cu care-a ridicat din morții Rusia.

Aici la Gorki iarna-i așezată Ca-n vechile biline, nesfîrșită; Incepe din Urali, de mai departe Din Ienisei să-și desfășoare alba Poveste-adeverată... Cu pădurea Se-apropie de gemuri iarna rusă Tăcînd în geruții așteptare. Cei doi molizi din laturile casei, În sarici albe parcă fa de gardă Și-n față stă pădurea-ngenunchiată Cu trunchii în omăt, însă molizii Din cînd în cînd își scutură vestmintul Și neaua în cădere sună moale Și infundat de parcă-și schimbă pasul Apropiindu-se de gem molizii.

— Ce vezi? Iși spun de sus, fără cuvinte; Îl văd pe el întins în pat, femeia S-apropie cu-o carte, o deschide Și buzele ei tremură de parcă În cartea ei ar fi o iarnă mult mai Spergî-n ger decît în preajma noastră. Dar el? — El o ascultă, numai ochii Îi pilpesc ca-n două focuri, flăcări Care-ar putea să încălzească lumea.

Dacă molizii-ar fi putut ca-n basme, Ca Cernomor, cu vrăji să se prefacă În cioturi mari de fag de ars în vatră Ei ar fi auzit, cuprinși de flăcări, Cum el îi spune-ncet: „Te rog, Nadejda, Citește-mi din Jack London!” Și de-aproape Priviți de el, le-ar fi crescut văpaia Cum i-a privit pe cei cuprinși de jarul Inflăcărării ce-i mina în luptă, Să ardă tot ce-i putred, ca să crească Din lăstărișul nou o lume nouă.

Și de-ar fi fost ceva mai viu ca focul Să intre-n gîndul lui, să-l înțeleagă, Să stea cu gîndul lui pe-aceiași treaptă, Ei ar fi urmărit cu el povestea, Înlețind cî-n omul singuratec Ce străbătea pustii de zăpadă Și rîul Coppermine, care curge Monstruos de singur spre Oceanul Arctic, E un simbol al luptei pentru viață.

Atunci, din virful lor, o-nflorare Ar fi pornit pînă la rădăcină Văzînd sub fruntea-naltă toată lupta Ce-a dus-o el, ca dragostea de viață Să nu mai treacă iar prin chin și moarte Ca bietul Bill, gonit pînă-n Alaska De „democrați” lor orînduire.

Și ar fi auzit cum în odaia Tăcută, prăfuită cald cu aur Răsuna încă-nflăcărat cuvîntul Lui lili: — „Strășnică poveste! Citește-ai-dine în om, povestitorul!”

Însă molizii rămîneau afară Încremeniți în sarițele albe, Uităndu-se în încăperea-n care Femeia sta cu tremurînde buze Citînd în carte... El, cu ochii-n flăcări, Vede în foc zăpezi, un om pe moarte, Infometat, pîndit de-un lup, asemeni, Și tresărînd ca de a lui izbîndă Cînd omu-nvînce lupul și îl supse, Cu singele, puterea, viața însăși.

Molizii nu știau că poate omul Din patul suferinții, pentru sine, Sănu poate să audă și femeia, Va fi șoptit cuvinte neuitate De ea... și liniștindu-se cu somnul, Va fi pornit să părăsească lumea.

Molizii au văzut cum lampa verde, Încet își scade arul... și-n umbră Pe masă, cartea a rămas deschisă La povestirea „Dragoste de viață”.

Radu Bouréanu

DISCUȚII

Două fete, un astru și un... abate

MOTTO: „Vedeți în toate numai părțile slabe și răstălmăcea orice cuvînt...” (Gogol „Portretul”).

C ititorii mei nu vor mai fi obligați să asculte țărâni, ca-n articolul „Vechi măștesugari”. Li crui, deși nu-mi pot schimba coada vacii de pe blazon cu o cruce alba sau cu un crin. Voi deveni urban, deși nu mă simt prea la largul meu. Mă întreb de la început, de ce mă amestec în probleme de creație și critică literară, de vreme ce nemurirea mea e asigurată. Da, e asigurată. Mi-am asigurat-o criticii. Nu se vorbește despre cărțile mele („Pasărea de foc”, „Lucezile tinere”) cum se vorbește la tot pasul despre Homer: nu e așa că ar părea cărbogiosă de-a dreptul o „notiță” despre Iliada? Deci, fiindu-mi nemurirea asigurată, n-ar trebui să mă amestec în ițele criticii literare. Să se amestece cel interesat, căci pentru ei problema nemuririi e încă arzătoare. Am totuși dreptul să-mi exprim o nedumerire: de ce „lucrează” unii critici cu parul, printre florile gingașe ale artei? De ce-și îndreaptă unorii tot focul nimiciirii asupra unor talente în plină dezvoltare? Știm cu toții că de

greci talentele, știm ce eforturi facem pentru a ajuta mișcările să urce în creșterea către puterea magnifică a stejarilor... Genocidul, institutul de literatură, redacțiile, editurile, due o muncă grea și fatică, mai ales cu scriitorii tineri. La rîndul lor, scriitorii fac eforturi deosebite, nu către amintirile din copilărie, nu către umbrele trecutului ci către eroii zilelor noastre. Realismul socialist se dobîndește greu, după adîncă înțelegere a fenomenelor. Acolo unde răsar semnele realismului socialist, trebuie umblat cu grijă părintească. Nimeni n-a dat peste noapte opere nemuritoare. În nici un gen, în nici un curent. Trebuie să avem dragoste și mai ales răbdare, căci timpul e cu noi, în toate desigururile lui imensă, înaintea.

Așa stînd lucrurile, cum se explică totuși apariția parului? Și de ce unealta aceasta izbăște cînteculătoarea în mlađa tînră și crudă încă, a operelor înfățișînd prezentul?

S-o luăm cu domolul.

Cunosc o fată cu gingașie de căprioară; a e una din sferanțele criticii noastre. Însă nu știm de la cine a învîntat să ia parul în mîinile domniei-astea atât de fine... În două cuvinte, face praful cartea lui Petru Vintilă, aceea cu „Ciobanul care...”. Georgeta Horodincă, uită cel mai de seamă temei al criticii noastre, arătarea profundă a defectelor și a posibilităților de combatere; uită că o critică trebuie să fie constructivă și nu nimicitoare. E foarte bine să se la de piept femeile cu bărbalți, căci doar sînt egali în drepturile! E foarte bine, însă autorul „atacat” așa, umbla buimac multă vreme și-l va fi teamă să se mai apropie de temele dificile ale prezentului: se va întoarce către trecutul comod din toate punctele de vedere, spumînd:

— Poftiți încoace, voi haideucilor și voi vovozioilor, căci în tovarășia vovăstră nu mă tem nici de par, nici de toarîpan!

Va da lustru unor timpuri vechi și toată lumea să rămînă mulțumită! De ce atîta bătaie de cap, de ce atîta documentări pe teren, de ce atîta cercetare a sufletului nou, cînd, cum te arăți cu o schiță suz năvelă, unii critici te așteaptă la colitură? L-am văzut pe Petru Vintilă după citirea cronicii; și numai de entuziasm nu era plin! Cine are interes să dezarteme oamenii? Consider că dacă nu știi mîin bine bisturiul și crinii, pune-te serios ne învățătura, pînă capeti evenimentă îndemînată. E foarte bine cînd unii fac critică încînd din vîrsta senealor: cresc gata obișnuții a vedea paul din ochiul altuia și nu bîna din ochii lor! Ce comod e pentru unii să fie critici literari! E o adevărată plăcere, așa aștept pînea coaptă gata, cînd tu însuși n-ai asudat, nici la plug, nici la semănat, cînd nu te-a ars soarele la secerîți! Critica e pentru unii o in-

deletnicie comodă, mai ales cînd au de deslîșnat munca altoral în această categorie de critici, se numără cu o noare și alții. Unii mint și răstălmăcesc, cum e cazul Eugeniei Tudor, de la „Viața românească”. Ce va fi avut domnia-sa cu Veronica Porumbacu, nu putem pricepe. Basmul „Fata apol” nu e chiar o perla a genului; are lucruri criticabile; însă tovarășa critică îi atribuie greșeli inexistente, prin răstălmăcirea de-a dreptul bizare. Din lipsă de alt ajutor, Veronica Porumbacu și-a luat apărarea singură, print-un articol în „Contemporanul”. Sotocim că bine a făcut, spre a arăta celor ce se joacă de-a critica literară, că nu ne aflăm într-un sat fără cîini! Oare va fi învățat țeva tovarășa critică din „apărarea”? Veronica Porumbacu! Sau abia așteaptă să-i apară albi carti, spre a i-o răstălmăci și mai și! Un alt fenomen, dacă-l putem spune așa: pe firmamentul criticilor noastre a apărut de curînd un astru nou (sus lunea etelice astronomii). Îl cheamă Oprea și lucrează tot la „Viața românească”. E foarte bine cînd aceste astru noi își cunosc lungul... nesulii, în geografia cerului literar! Deși se află sus tare, ca orice astru, criticul Oprea nu vede decît ce-i convine! Iubite tovarășe! Invățate de mic să nu faci critică cu venin! Deși uită de sus, cum nu l-ai văzut pe un vechi și mare scriitor despre țărâni, în studiul din „Viața românească”? Poate fi complet, poate fi cîinstit, un studiu despre literatura cu țărâni, dacă nu-l pomenești măcar pe

Zaharia Stancu? Chiar dacă nu-ți place cum scrie, arată-ți părerea imparțială și cîinstită, bineînțeles dacă o ai! A... nu cumva îi s-a urt unor critici tineri cu scriitorii mai vîrstnici? Nu cumva ar vrea să reediteze povestea țării fără bătrîni? Ar trebui luat pîldă de la omenire: cum de-l suportă omenirea, de altele mi-l ai pe orbul cîntăret al vitejilor de la Iliad? Experiența scriitorilor mai vîrstnici trebuie cîinstită cum se cade. Avem de învățat multe de la ei, și printre altele operele altele. Cine se uită chiorș la operele altele, cine își înnouiește frumusețile nepieritoare ale artei. Artă se creează cu cele mai fierbinți și mai luminoase simțămînte. Cel ce se apucă să judece opere, trebuie să se apropie cu cîinstie și cu sîlală, căci artiștii pun în ele esența celor mai nobile aspirații. Opera poartă cumuna noptilor de veghe. Mai poartă în sine toate îndoielile, toate bucuriile. Opera e sinteza entuziasmului. „A da la cap” e o membrăliată vechi, dușmănoasă, otrăvitoare, menită nu să crească valori, ci să le distrugă. De la cine se vor fi molipsit unii din criticii noștri de această mentalitate de tristă pomîni?

II
Îmi îngăduiam să spun la început, că nu-mi pot schimba coada vacii de

Eusebiu Camilar

(Continuare în pag. 5-a)

Declarația secretariatului conducerii Uniunii scriitorilor din U.R.S.S.

Toată omenirea iubitoare de pace a întîmpinat cu adîncă minie și cu neliniște hotărîrea Consiliului blocului agresiv al Atlanticului de nord cu privire la pregătirea planurilor unui război atomic.

Affîțorii la un nou măcel încearcă să convingă popoarele că războiul este inevitabil. Ei înșeală popoarele, pălăvrăgînd despre cartea terul „defensiv” al armei atomice. Toată această propagandă mincinoasă urmărește să sperie și să-l demoralizeze pe oameni, să le slăbească voința de a se împotrivi. Dar popoarele lumii pot și trebuie să împiedice planurile criminale ale organizatorilor unui război atomic!

Apelul Consiliului Mondial al Păcii împotriva pregătirii unui război atomic a stîrnit un efort foarte viu și fierbinte în inimile tuturor oamenilor cîinstiți din lumea întreagă.

Literatura sovietică, credincioasă principiilor umanismului socialist, a proclamat și proclamă neîncetat ideea păcii și a prieteniei dintre popoare. Scriitorii sovietici, ca și toți oamenii sovietici, sînt pentru pace. Dar se vor însela amarnic acei care vor încerca să interpreteze această năzuință spre pace ca o manifestare de slăbiciune. Lecțiile istoriei, cît înăci în mintea tuturor, arată că sfîrșit au agresorii care încearcă să atace patria noastră.

Interesele vitale ale tuturor popoarelor cer interzicerea armei atomice. Nu se poate îngădui ca energia atomică, una din cele mai mari descoperiri ale vremii noastre, să devină instrument de omor și de distrugere. Există un alt drum, singurul drum admisibil pentru popoare, de a folosi energia atomică. Unzinea Sovietică, cine dîntii în lume, a dat un exemplu de folosire a energiei atomice în scopuri pasnice și constructive și este gata să facă un schimb de experiență cu altele popoare. Puterea atomului dezagregat poate fi și trebuie pusă în slujba binelui întregii omeniri!

În anii marilor încercări, cînd poporul sovietic apăra libertatea și independența patriei sale împotriva cotropitorilor fasciști, cînd poporul sovietic aducea popoarelor lumii e-liberarea de sub jugul fascist, scriitorii sovietici au fost alături de poporul lor curajos.

După cel de al doilea război mondial, poporul sovietic, credincios tradițiilor sale pasnice, a ridicat glasul întru apărarea păcii generale împotriva amenințărilor războinice. Împreună cu poporul, scriitorii sovietici iau parte la lupta pentru pace și securitatea internațională.

Apelul Consiliului Mondial al Păcii împotriva războiului atomic, pentru interzicerea armei atomice, corespunde în totul năzuințelor întregului popor sovietic. Scriitorii sovietici salută din toată inima și sprijinî acest Apel al Consiliului Mondial al Păcii. Scriitorii sovietici cheamă pe toți scriitorii din lume, care prețuiesc interesele popoarelor lor, să vină în rîndurile luptătorilor activi pentru apărarea păcii, să ajute cu talentul și cu influența lor cauza nobilă a preîntîmpinării unui nou război. Lupta împotriva amenințării războiului atomic este o datorie nemijlocită a fiecărui om cîinstit. În acest ceas hotărîtor, nimeni nu are dreptul să rămînă de o parte. Omenirea nu va ieră pe nepăsătorii și indiferenți.

Scriitorii sovietici au ferma convingere că voința unică a tuturor oamenilor iubitori de pace din lume va dejuca planurile criminale ale organizatorilor unui război atomic. Pacea va învinge războiul!

VASILII AJAEV, MIKOLA BAJAN, LEONID LEONOV, BORIS POLEVOI, DIMITRI POLIKAROV, KONSTANTIN SIMONOV, VASILII SMIRNOV, ALEXEI SURKOV, NIKOLAI TIRONOV, ALEXANDR FADEV, KONSTANTIN FEDIN

Desen de PERAHIM, 1955.

Patima primăverii

Nu pot să dorm și să tac, Lumea din jurul meu nu are pace, Nu pot să fiu un simplu copac Ce-n primăvară florile-și desface.

Deasupra acestei planete, Vîntul care vine din Apus, de undeva, Adună norii ale căror peste Umbra și-o flutură peste lume Și peste inima mea.

Și-acum mai mult decît odinioară, O nouă și superbă primăvară! Aduce-n mine cîntec și vis. Poate curînd se vor ivi și mugurii — Cum aş putea să nu veghez. Minunea lumii care s-a deschis.

Această patimă e-n țara mea de mult — Pe vremuri strămoși daci și geți, Cînd norii întunecau soarele, Ieșeau în cîmpii și, spre ceruri Privind cu ură, slobozeau săgeți.

Asemeni lor și eu — dar nu spre cer, Ci spre dușmanii patriei și-ai vîieți Trimit cuvînte sortite să poarte Ascufșul săgeții.

Stau și veghez Peste timp, peste țară, — Ca pe un enorm metetez, — Stau și veghez constelația nouă Care-a-nceput să răsară.

A. E. Baconsky

Un manuscris inedit al lui Emil Gârleanu

Emil Gârleanu a fost ucenicul dintre scriitorii noștri din trecut care s-au preocupat permanent, cu dragoste și competență, de mărirea literară a naștrilor...

In capitolul „Inceputurile literaturii”, aparitia literaturii artistice la noi este prezentată într-o formă extrem de sugestivă și de clarificatoare...

aceștia făceau parte din tagma clericilor și că „puteau să-și petreacă viața, cum aștia alții și-au scurs-o în petreceri fără nici un folos...”

Din nobila dorință a lui Emil Gârleanu, de a contribui la lumina și cultura literară a marelui nostru popor...

„Căci vremea se schimbă, și cu ea și gândul omeneșc. Unu-și gândul omeneșc de astăzi, altul de ieri...”

„Căci vremea se schimbă, și cu ea și gândul omeneșc. Unu-și gândul omeneșc de astăzi, altul de ieri...”

Emil Gârleanu este desigur cel care a deschis „Citeva cuvinte asupra celor ce au să urmeze în această carte”...

„Căci vremea se schimbă, și cu ea și gândul omeneșc. Unu-și gândul omeneșc de astăzi, altul de ieri...”

„Căci vremea se schimbă, și cu ea și gândul omeneșc. Unu-și gândul omeneșc de astăzi, altul de ieri...”

„Căci vremea se schimbă, și cu ea și gândul omeneșc. Unu-și gândul omeneșc de astăzi, altul de ieri...”

„Căci vremea se schimbă, și cu ea și gândul omeneșc. Unu-și gândul omeneșc de astăzi, altul de ieri...”

„Căci vremea se schimbă, și cu ea și gândul omeneșc. Unu-și gândul omeneșc de astăzi, altul de ieri...”

București

Apariția recentă a Editurii de stat pentru literatură și artă...

„O poveste simplă” - o poveste simplă, care trebuie să fie...

„Literatură și viață” - De curând, în vitrinele librărilor noastre...

„Lumina zilei” - Cea mai potrivită caracteristică pentru Petre Solomon este...

„Bai Ganiu” - Feveștii despre „Bai Ganiu” ne spun...

„Al. Constantino” - Ganiu cu auzul său a cunoscut pe Bal Ganiu...

„Cronica literară” - În punct de pornire năi pentru definirea umbrului specific al poeziei lui Tiberiu Utan...

„Cronica literară” - În punct de pornire năi pentru definirea umbrului specific al poeziei lui Tiberiu Utan...

„Cronica literară” - În punct de pornire năi pentru definirea umbrului specific al poeziei lui Tiberiu Utan...

„Cronica literară” - În punct de pornire năi pentru definirea umbrului specific al poeziei lui Tiberiu Utan...

„Cronica literară” - În punct de pornire năi pentru definirea umbrului specific al poeziei lui Tiberiu Utan...

Răstăind revistele

„Tînărul scriitor” nr. 2 - 1955

„Dacă primul număr din 1955 a însemnat un ușor reviriment pentru „Tînărul scriitor”, nr. 2 din acest an, apărut de curând, marchează un punct hotărîtor de coltură în viața tinerei publicații literare...”

„Dacă primul număr din 1955 a însemnat un ușor reviriment pentru „Tînărul scriitor”, nr. 2 din acest an, apărut de curând, marchează un punct hotărîtor de coltură în viața tinerei publicații literare...”

„Dacă primul număr din 1955 a însemnat un ușor reviriment pentru „Tînărul scriitor”, nr. 2 din acest an, apărut de curând, marchează un punct hotărîtor de coltură în viața tinerei publicații literare...”

„Dacă primul număr din 1955 a însemnat un ușor reviriment pentru „Tînărul scriitor”, nr. 2 din acest an, apărut de curând, marchează un punct hotărîtor de coltură în viața tinerei publicații literare...”

„Dacă primul număr din 1955 a însemnat un ușor reviriment pentru „Tînărul scriitor”, nr. 2 din acest an, apărut de curând, marchează un punct hotărîtor de coltură în viața tinerei publicații literare...”

„Dacă primul număr din 1955 a însemnat un ușor reviriment pentru „Tînărul scriitor”, nr. 2 din acest an, apărut de curând, marchează un punct hotărîtor de coltură în viața tinerei publicații literare...”

„Dacă primul număr din 1955 a însemnat un ușor reviriment pentru „Tînărul scriitor”, nr. 2 din acest an, apărut de curând, marchează un punct hotărîtor de coltură în viața tinerei publicații literare...”

„Dacă primul număr din 1955 a însemnat un ușor reviriment pentru „Tînărul scriitor”, nr. 2 din acest an, apărut de curând, marchează un punct hotărîtor de coltură în viața tinerei publicații literare...”

„Dacă primul număr din 1955 a însemnat un ușor reviriment pentru „Tînărul scriitor”, nr. 2 din acest an, apărut de curând, marchează un punct hotărîtor de coltură în viața tinerei publicații literare...”

„Dacă primul număr din 1955 a însemnat un ușor reviriment pentru „Tînărul scriitor”, nr. 2 din acest an, apărut de curând, marchează un punct hotărîtor de coltură în viața tinerei publicații literare...”

Tiberiu Utan: Chemări

În punct de pornire năi pentru definirea umbrului specific al poeziei lui Tiberiu Utan...

„Căci vremea se schimbă, și cu ea și gândul omeneșc. Unu-și gândul omeneșc de astăzi, altul de ieri...”

„Căci vremea se schimbă, și cu ea și gândul omeneșc. Unu-și gândul omeneșc de astăzi, altul de ieri...”

„Căci vremea se schimbă, și cu ea și gândul omeneșc. Unu-și gândul omeneșc de astăzi, altul de ieri...”

„Căci vremea se schimbă, și cu ea și gândul omeneșc. Unu-și gândul omeneșc de astăzi, altul de ieri...”

„Căci vremea se schimbă, și cu ea și gândul omeneșc. Unu-și gândul omeneșc de astăzi, altul de ieri...”

„Căci vremea se schimbă, și cu ea și gândul omeneșc. Unu-și gândul omeneșc de astăzi, altul de ieri...”

Cronica literară

„Cronica literară” - În punct de pornire năi pentru definirea umbrului specific al poeziei lui Tiberiu Utan...

„Cronica literară” - În punct de pornire năi pentru definirea umbrului specific al poeziei lui Tiberiu Utan...

„Cronica literară” - În punct de pornire năi pentru definirea umbrului specific al poeziei lui Tiberiu Utan...

„Cronica literară” - În punct de pornire năi pentru definirea umbrului specific al poeziei lui Tiberiu Utan...

„Cronica literară” - În punct de pornire năi pentru definirea umbrului specific al poeziei lui Tiberiu Utan...

„Cronica literară” - În punct de pornire năi pentru definirea umbrului specific al poeziei lui Tiberiu Utan...

„Cronica literară” - În punct de pornire năi pentru definirea umbrului specific al poeziei lui Tiberiu Utan...

„Căci vremea se schimbă, și cu ea și gândul omeneșc. Unu-și gândul omeneșc de astăzi, altul de ieri...”

„Căci vremea se schimbă, și cu ea și gândul omeneșc. Unu-și gândul omeneșc de astăzi, altul de ieri...”

PĂCALĂ slugă la primar

Originea lui socială,
Bine-nțeles a lui Păcală,
Prea bine cunoscută nu-i —
Era copilul nimănui.
Nici mamă sigură, nici tată,
Nici vr-o mătușă mai bogată
El nu avea, pe cât se știe.
Iar neamuri de-or fi fost să fie
De ale lui, erau cam mici:
Niște golani, niște calici.
Păcală totuși — cum, cum nu —
Venii pe lume și crescui.
În care loc, în care sat,
E iarăși lucru discutat.
Dar se născu-n această țară,
La Flămânzita bunăoară.
Iar Flămânzita sat de frunte
Pe undeva la noi la munte.
O casă-n deal, o casă-n lînsă,
Toți oamenii de treabă, însă.
Adecă toți — să mint n-aș vrea,
Primarul nu credea așa.
Căci și la noi primarele
Era în sat mai marele.
Avea fînețe, arătură,
Avea căldări de fier horincă,
Și totuși mai striga că-l fură,
Indoesebi cei cu oșincă.
Purta primarul, bată-l cucu,
Săracilor de grijă, cică,
Mai toți erau la el la lucru,

Căci glume mulți or ști să spună,
Dar parcă practica-i mai bună.

A doua zi boreasa-l scoală
De dimineață pe Păcală.
Îi pune-n traistă o ceapă
Și-i spune unde dă de apă,
De l-o fi sete la pădure.
Apoi pe-acolo sint și mure...
Păcală face și înjugă,
C-așa l-e rânduit la slugă;
Și pleacă după lemne-n codru,
Cum l-a cerut primarul lotru.
Iar sara-mi intră în ocol
Cum a plecat, — cu carul gol.
Primarul cît îl vede: „Cine,
Dar unde-s lemnele?” — „Stăpîne,
Să nu fii supărat, dar graba,
Pe cum e zisa, strică treaba” —
Grăi Păcală și tuși.

Dar prea venea satana-ncet...
De pus, însă, punea la cale
Primarul treburile sale
Cu ea, căci eluță și urită,
Ea apa și-nchiega de hitră,
Moboanda naibii, iar de rea
Nici dracul însuși n-o-nțrecea.
„Prin tine de-o mai fi scăpare,
Băbuța mea!” — „El! las’, primare.
Tu mine mergi cu el la coasă,
Eu singură rămîn acasă,
Să dibăcesc ce fel de ac
E bun de pielea lui de drac.”

La pod făcu o bună treabă
Tînd la grinzii în mare grabă.
Apoi se-nțorse și-ași,
Păcală-n sac mi-l potrivii.
„Stăpînul mină porci la jir,
Diacu-n sac mal abitir” —
Iși zise hitrul și-a legat
Diacu-n sac cu un spagat.
Apoi propti cu grijă o grindă
În dreptul ușii de la tindă,
Să nu poată baba ieși
Cît el cu sacii s-o trudi.
Încercă repede Păcală,
Și făr’ a spune: ajută doamne,
Înceamnă boll-ncet: „nea boală!”
În curte Clonț tragea la soamne.
Diacul printre sacii în car
Tot horăla, n-avea habar.
Nici baba n-a simțit nimic.
Pe semne ațipise-un pic.

Precum mi-a poruncit nevasta
Primarului, de nu plătești
Chiria ce l-o datoroști.
„Chirie? — Eu în mlaștină
Mi-s drac bătrîn, de baștină!”
„O fi. Dar Safta una știe,
Să-l dai trei saci de zloști chirie.
Altmînter, vii la ea argat,
Ori eu te las gol pe uscat.”
Și iarăși începu să-nghite
Păcală apa năclăită.
Se uită dracu-ngindurat:
„De mare paoste am dat!
Ascultă, măi Păcală, frate,
Fii și tu om cu bunățate.
Eu nu-s decit un drac sărac,
În buzunar n-am un petac,
Și pe cît vezi nici buzunari,
De unde bani? Și încă aur!
Da’ ce? Io-s viță de bălaur,
Din cel cu burta pe comoară,
Sau moșier sint bunăoară?
Doar vezi ce am, o biată balță
Și coada singura unealtă,
Oricit o-nvîrți și o sucești,
Din coadă nu te-mbogățești.
Mai am apoi și pul o droala.
N-auzi la fund ce hărmăiale?
Flămînzi și gol, ca vai de ei,
Of pui taichii mititel!
Păcală, nu fi ne-ndurat!...
„Eu, drace, nu-s decit argat.
Nu poți plăti? Hai, fă-ți desaga!
Altfel se supără beșleaga.
De nu volesti să vii, spunea
Că vine dinșa să te la,
Și nu știu cum are să-ți șadă

Lucrau aproape pe nimic,
O zi ori trei, o săptămînă,
Fiindu-i toți datorii vindui,
Măcar că vr-unul un bănuț
N-a căpătat nicicînd în mină.
— Colea pe ger în lanuar
Bătea ruminal la primar:
„Mai dă-mi o mină de fălînă
Și-o bucutură de slănină,
Că m-am urit cu must de poame
Și plozi-mi ciră de foame!”
„Măi Opreo, es fi-am dat mereu.
Dar vezi și mie-mi vine greu,
Că azi vli tu, ieri lu Malacu
Și mi e cam geroșe sacul.
Iar vora, cît o fi de lungă,
De lucru n-am la toți s-ajungă,
Să dau cît trebuî tuturor,
Că fiecare mi-e dator!”
„Fii bun, mai dă-mi acum doară
Și ț-i-o lucra și peste-o vară.”
Așa vindea pe-un colț de pine
Săracul zlua lui de mine,
Iar de se prăpădea prin post.
Primarul mi-l lua la rost
Pe cei rămași, copii, soție,
Pină-ni topea în datorie.
Cite-un flăcău mai îndesat
Primarul și-l băga argat.
Umbra el însuși să-l alegă
Pe cel mai zdravăn, mai cu vlagă,
Cu vlagă multă, că nu strică,
Și cu simbric cît mai mică.
Așa dedese iac-amur
Că-ntr-o nimară Clonț primarul
— Așa-l chema — găsi la școală
Pe cine credeți? Pe Păcală!
„Te uită, măi! Aici ești tu?” —
Primarul cătră el făcu.
„Învățător ești ori școlar?” —
Ridea glumele de primar.
Apoi deodată: „Mă gîlgan!
Vrei să te bagi slugă pe-un an?
Îți dau coșoc, îți dau călțamă
Și ceva bani, de bună samă.
Mîncare, cîtă poți să birui,
Dar treabă de nu faci, te mirui!”
Păcală, care pe la școală,
Venea numai de zăbăvălă,
Să spună enoave la copii
Cît elau la circlumă cheflii
Învățătorul și cu popa,
Sări-n picioare sprinten: „Hopa!”
Apoi către primare zise:
„Găsiți comoara, pare-mi-se.
Păcală slugă vrea să-ți fie,
Chiar dac-o fi fără simbric.
Mă știți, sint vrednic, nu înjur,
Nu beau, am numai un cusur.
Îmi vine rar, ce-i drept, da-mi vine
Ș-atuncea mușc din orișicîne.
Și ea să nu cad în păcat,
Iau drumul ca un apucat.
Noroc că nu mă ține mult,
Mă-nțorc supus, lucrez, ascult,
Măninc ce-mi dai, zamă de prune,
Ba și răbdări prălțe-s bune.
Primare, ce zici? Ial-mă?”
„Apoi lua-te-o dară, mă!
Dacă-i cusur, cusur să fie.
Dar cum ziseși, — fără simbric.
Să-mi spuî numai cînd ț-i-o veni,
Ca să mă pot din drum feri!”
„Cînd strig odată: Strechea! tu
Răspunde: Calea! că de nu,
La tine sar ca un dulău
Și mi-e să nu se-nțimpe rău.”
„Ne-am înțeles, și hal cu mine!”
„Hal și-am plecat, fi-ți-ar de bine...”
Dar prunci toți după Păcală:
„De ce pleci, nene? Stai la școală!
Că nimeni nu știe pe lume
Ca dumneata să spună glume.”
Păcală-i măsură cu drag:
„Măi ținci! de-acuma glume, — fac
De-o ride țara-nțreagă bine.
De povestit, găsi-s-o cine!”

Tuși, apoi din nou grăi:
„Merinde căpătal o ceapă,
Îmi spuse lelea și de apă.
Dar a uitat să-mi dea săcurea
Și-a ris de noi toată pădurea.”
„Dar tu ce naiba porți în mîntă?
Ți-e gîndul numai la plăcînte!”
„Stăpîne, zău, nu-i mare vina.
Căci dînsa de uită slănină,
De ce să nu uit eu săcurea?
Așa m-a învățat pădurea.”
„Să nu te-nvîț acuș eu,
Că nu ț-i-o prinde bine, zău!
Te duci și mine la pădure,
Dar vezi de mergi fără săcure!”
„Stăpîne, aduc pădurea-nțreagă,
De-o fi slănină în desagă.”
A doua zi — traista-l pînă
Cu dîni și cu slănină.
Mîncă flăcăul nostru zdravăn,
Apoi dormi pe lutul reavăn.
Cînd se trezi, da cerul semne
Că soarele se lasă jos.
„El! hal să strîng și-o două lemne...”
Grăi Păcală somnoros.
Descinse briul, mi-l întinse,
Jur împrejur codru-i cuprinse
Și smic! îl smulse ca pe-o loază
Și hal cu el în spate-acasă!
Deasupra stau boii și carul —
Nu pridădea din cruci primarul.

Văzînd că-i năzdrăvan Păcală,
Primaru-și face socoteală
Că nu e bine să-l mai ție,
Că cine știe ce drăcie
E-n stare strolea să mai facă —
Măi bine-i umple o desagă
Cu d-ale gurii, ba și bani
Îi dă vr-o șase gologani,
Apoi, Păcală-mi pare rău,
Dar du-te tu cu dumnezeu!
Îi cheamă: „Sezi” — fi spune blind,
Și sub mustăți mleros rîzînd.
Și-ncepe cum că el, Păcală,
E om volnic, fără-ndoială,
„Dar ce să mai întîlindem vorba
Și să-nmulțim cu apă clorba?
Gospodăria mea-i prea mică
Pentru-o făptură-ășa volnică.
Cu-așa putere, e păcat
Să nu cerci un stăpîn bogat.
Un groi, o baroneasă, de!
Că poate, mă, te-o și plăc...
Și... sfinții pașii să ț-i-l poarte
Pe undeva, pe mal departe.”
„Stăpîne, omul și cuvîntul!
Te rog, nu rupe legămîntul.
Un an ai spus, un an să fie.
Și cum am zis, fără simbric.”
Primarul de mîhnire-adîncă
Se scarpînă unde nu-l mîncă.
Se duce-n tîndă la nevastă
Și-i povestește de năpastă.
„Zi, vrea să stee? Las’ să stee!
Să nu-mi spuî mie tu femeie,
Bărbate, dacă nu l-o fac.
Îi vine lui Safta de hac!”
Săftița o fi fost odată
Femeie poate mai spălată.
Acum era o cotoroață,
O scoabă doar, o babă-clonț.
Chiar Clonț privea la ea cu greață,
Dar soața lui era de viață.
Sătenii povesteau de ea
C-a fost văzută cum zbura
Pe mătura, gonind prin aer,
Cu părul-n vînturi ca un caer,
Cu dîniți coșogea proame,
Și-n loc de labe cu clecane.
Și are negreșit și coadă —
Spun cel ce-au apucat s-o vadă.
Primarul noaptea doarme-n fîn,
Să nu-l stea molimel la sîn.
Al! doamne ce nu ț-i-ar fi dat
Să poată zice: A crăpat!...
Dar nu crăpa, și-avea avere,
Trăzînd-o-ar sfinții de mulere.
Că doar de asta o luase!
Dar hoața partea și-o păstrease...
Iar Clonț, cu inima oțet,
Trăgea nădejdi că doară-doară
Năpustul vine și l-o cară.

Trezi Păcală pe primar:
„Primare, hal la coasă dar!
Să doborîm ce-l greu pe rouă,
Ș-apoi mă tem că azi și ploază...”
„Cum ploază? Că ne udă finul!” —
Grăi umflat de somn stăpînul,
Sculat din pațe de Păcală.
„Am zis și eu așa, de boală,
Că ai un pai chiar sub mustăță.”
„Da’ ce-s eu, mă, la tine? Scroafă?!
Acușă ț-i-o vrăji o coafă,
Ca să prinzești de dimineață...”
„Glumii și eu așa, stăpîne.
Cum să fii scroafă, doamne Iartă,
Cînd satu-nțreg îți zice cine?
Deși nu-ncapi de gras pe poartă.”
„Hal lasă vorba și la treabă!
La coasa-n spate mai degrabă.”

Ajunși la cîmp, stăpîn și slugă,
Îndrugă el ce mai îndrugă,
Zicînd: „Ce bună iarbă! Deasă!”
Mai trag o gresie pe coasă,
Porneșe apoi, în pămîl sculpînd,
Să culce iarba la pămînt.
Primarul, pleacă el naînte,
Ca sluga lui să tee-amînte,
Cum se doboară brazda lată.
Dar cînd privi-ndărăt, ce vede
Și ochilor nu-și vine-a crede?
— Tăiașe tontul o postată!
„Măi, harnic om! De, ce să-l faci?
E dracu-n tălpi... Te uști și taci.
N-apucă soarele să iasă
Și noi am și gătat de coasă.”
Se cugetă burduhălă
Să-l laude pe năzdrăvan
Cît e de aprig și pogan,
Dar vorbele-i veneau în silă,
Cînd parcă l-a trăznit urechea
Și-atîta înțelese: Strechea!
Iar cătră el venea Păcală
Cu dîniți rinjiți ca de dulău.
Și o pățea desigur rău,
De nu-l venea să strige: Calea!
Încit vui de groază vlea.
Păcală se-nțreptă turbat
Cu pași de-o leghe cătră sat
Și stete tocmal sub fereastră
De unde se-auzea curat
Cam ce fel primăria noastră
Și cu diacul stau la sfăt.
Eșea pe geam printre cuvînte
Mîrează-mă dulce de plăcînte
Și ce mai miros de friptură,
Ce lasă val de apă-n gură!
Păcală și-nghitea sculptatul
Și asculta cum cură sfatul.
„Acu-i acu! — zicea cîrtoaba —
Îl prinde pe primare baba!”
„Ah pulcă, firsoz de naibă,
Zău nu mai pot! — zicea diacul.
Ce-o să trăim noi lume albă,
Pe cum mi-l înima și placul!
Dar nu dăm oare de bucluc
Cu blăstămatul de Păcală?
Că el se face că-l năuc,
Dar are-n țigvă socoteală...”
„Nu fi nărod. Scăpăm de-odată
Și de răpceuga blăstămată,
Că nu-i Săftica proastă doară.
Ei pleacă mîne-n zori la moară
Și au să deie ochi cu dracul,
De mină slugă cu primar,
În loc să vadă pe morar.”
Rînjea pe sub mustăți diacul.
„Tu, cum ț-i-am spus, mai zise ea,
Te bagi în sac, eu te-o lega.
Primarul doarme lingă sacul.
Eu vin și te dezleg, tu-l bagi
În locul tău, că doarme tintul
De poți muta cu el pămîntul.
Și fugi la pod, îl tai în grabă,
Să albă o ținere slabă.
Păcală o să-ncearcă carul
Și... pleacă sacul cu primarul...
Tu stai să vezi cum ei se-neacă,
Să-mi zici cățea, de n-o să-ți placă!”
„Bun cap mai ai!” — vorbi diacul.
„Mă iau la-nțrecre cu dracul!”
Rînji babornița fudulă
C-o gură știrbă și urită,
Păcală scoale părul sub căcluiă;
Decit s-o pupi, mai bine bită!

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

Dar se treziră în curînd.
Păcală se-nțorse urînd.
„Ce-l mă? Iar dete strechea-n tine?
— Grăește Clonț — Prea des îți vine!”
„Stăpîne, of, of, of! diacul...”
„Care diac? — Iua-te-ar dracul!”
„Diacul boll ne-a furat.
Plecă cu carul încercat.
Cînd m-am sculat s-adăp, să-njug,
Nu-s boll! În ogradă fug,
Nici carul nu-l, nici sacii nu-s,
La tîndă, văd, un ștîlp e pus.
Acestă-s hoști! — zic — apoi
Te văd pe dumneata, primare.
Mi s-a făcut părul vilvoi
Și zic: L-au omorît țîlharii!
M-apropial și m-apleacă,
Dar am oftat mai liniștit,
Cînd am văzut că n-al murit:
Pe toate părțile sufial!”
„Hai spune-odată ce-i cu boll,
Lovi-te-ar mamele nevoii!”
„Păi stai să vezi. O iau din loc,
Porneșe la drum cu strășnicie,
Să-l prînd, să-l judec, să ț-i-l joc,
Așa cum doar Păcală știe!
Pe drum, pusliu. Doar cătră pod
Aud un scîrșit de roți.
O iau la fugă cît ce pot:
Am dat — îmi zic voios — de hoști.
Strig din bojoci: „Stai că te tai!”
Ei! aș, de unde! Ei nimic.
Eu fug mereu și strig, și strig,
Iar hoștii parcă mai niznal!
Încep să deslușesc o umbră
Șontic pe lingă boi cum umbliă
Și dă cu parul să-i deșale.
„Stai, că te prînd — zic — dar săracul!
A și ajuns pe pod la vale...
Și cine crezi că-a fost? Diacul...”
„Și nu l-ai înhățat?” — „Să vezi!
N-ajunse bine la mijloc,
Cînd dînt-odată treosc, pac, poc! —
Și podul — zău n-al cap să crezi! —
Se prăbuși bui în diacul,
Cu car, cu bol, de-a berbeleacul.
Făcură apele bulbuci
Și nu se mai văzu nimica.
— Of doamne, doamne cum te duci
Tu, ce umbrai cu foțîrîca!”
„Mă, nu mă minți?” — primarul zice.
„Dac-o minți, lîmba să-mi plece,
Să flu guzgan, să-mi sară ochii,
Cînd mor să nu mă-nțgroape pochli!”
„Auzi, mulere? — zice lară
Primarul cătră soața-ț chioară —
Diacul tău... Val, boll mel,
Luam cînd mel de lei pe ei!
Și carul nou-nouț, și sacii
Cu griu de clasa-nții... Păcală,
Tu cine, țesăla-te-ar dracul,
Îmi dai tu mie socoteală,
Că vina tu o porți, tu înduci,
Că n-al fugit ceva mai lute.
Pe unde treci, a leno pute...
Se teme nambla c-asudă!”
„Bărbate, lasă sluga-n pace —
Grăi și striga de nevastă —
Iar dacă eu ce zic nu face,
Cu mîne dă el de năpastă.”
— Io-s popa tău! Pricipi ori ba?!
„Pricep, vezi bine, cum să nu!”
„Tu știi ce mare-l paguba
Ce ne-o făcuși acum tu?
Dac-al sluji trei vîlei la rînd
Și mal p-ățitea, tot nu sint
Destule, ca să te plătești
De ceea ce ne datoroști.
Dar uite ce! Avem o balță
Cu stui, de partea cealaltă.
În ea s-a opioșit un drac
De-aproape jumătă de veac,
Și n-a plătit un ban chirie.
Iar după cît am socotit,
„Trezi sac de zloști treubi” să fie,
Aur curat și cîntărit.
De cumva se codește Naiba,
C-așa e el, minca-l-ar zgaiba,
Și, ca să scape, stă și-nțrugă,
Atuncl tu spune-l: Halde, slugă!
Și nu-l slăbi, iar de-nțrzie
Să-i spuî că Safta o să vie,
Și nu știu cum are să-l șadă
Cînd am să-l iau colea de coadă!”
„Femeie, fă, al nebutni?”
Strigă primarul zăpăcit:
Păcală-n casă nu-i destul?
Acum pe dracul mai adu-l!”
„Bărbate, tacă că știe Safta
Cu cine să-ți tocmască balta.
Păcală, nu vreau să te văd
Decit cu diavolu-ndărăt!”
Apoi cătră primar în șoaptă:
„L-om mai vedea la Sint-Așteaptă...”
„Amin!” — grăi și Clonț acum.

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

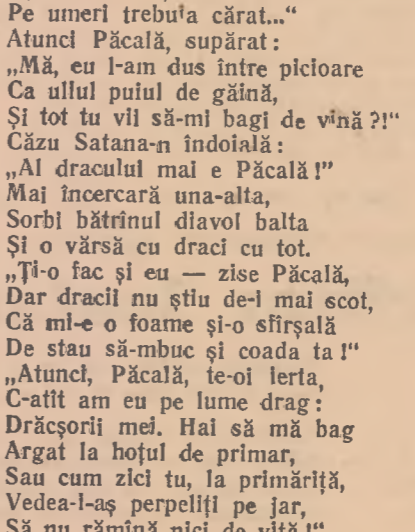
„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

„Acu-i acu! — gîndi Păcală —
Vedem noi cine-n riu se spală.”

Păcală cînd veni acasă
Găsi pe dracul asudat,
Iar baba tare mînișasă
Ședea pe-o margine de pat.
„Te-ai și întors? Vede-te-aș tobă.”
„Întors, că mă-nțînii cu-un popă
Și zice: Du-te lute-acasă,
Că jupinița ta frumoasă
A pus pe dracul să o pupe.”
Și el nu vrea, că ea-i cu bube.”
„Ai! ticălos de pehlivan —
Se oțări baba avan —
Îți vine-a ride? Lasă numa
Că-ți cos eu gulerul acum.
Ascultă, drace! Știi tu cine
În casă te-a adus la mine?
Păcală, ca să scape el
De argăție, că-i mișel.
La noapte pleacă hoața slugă.
Păzește! bine, să nu fugă.”

Păcală se întinse-n tîndă,
Și min-al mure porcii la ghîndă!
„Se face cîinele că doarme,
Dar e nenea să te sfarme,
De-l îndrăznii să miști din loc!” —
Gîndi în sine dracul nostru.
Și supărat pe sine loc,
Că s-a lăsat așa ca prostul
Dus de Păcală, puse timpia
Poroasă pe toporul rece:
„Ia să vedem noi ce se-nțimplă,
Ia să vedem ce se petrece...”
Tăcere, noaptea, ațipi.
Și doar că nu se frînse-n două.
De mai ducea calul o dată
Prinoșoarea era cîștigată.
„Păcală, crap! Dar tu, fîrtate,
Să mor de-l ducl pe jumătate.
De-o sută, vere, nici poveste!”
„Stai și te uită, măi cornute,
Să vezi Păcală cine-mi este.
De-o sută zici? Ba de trei sute,
De ori îl duc, să crapi de fîere,
Înțelegînd dîtai putere!”
Păcală-ncăleacă pe cal
Și di! jur împrejur pe mal,

Întrecerea porni pe loc
Și pentru dracul nu fu joc.
Cătră un cal pe după balță
De nouăzeci de ori și nouă.
Simți sudorii de ger că-l scaldă
Și doar că nu se frînse-n două.
De mai ducea calul o dată
Prinoșoarea era cîștigată.
„Păcală, crap! Dar tu, fîrtate,
Să mor de-l ducl pe jumătate.
De-o sută, vere, nici poveste!”
„Stai și te uită, măi cornute,
Să vezi Păcală cine-mi este.
De-o sută zici? Ba de trei sute,
De ori îl duc, să crapi de fîere,
Înțelegînd dîtai putere!”
Păcală-ncăleacă pe cal
Și di! jur împrejur pe mal,

Gonind, bine-nțeles călare,
Nu cu sireapul în spinare.
„Văzuși?” — „Văzui. Dar nu-i cu drept
— Făcu Satana înțelept —
Așa ne-am înțeles noi oare?
Pe umeri trebuia cărat...”
Atuncl Păcală, supărat:
„Mă, eu l-am dus între picioare
Ca ulful puul de găină,
Și tot tu vli să-mi bagi de vîna?”
Căzu Satana-n îndoială:
„Al dracului mai e Păcală!”
Mai încercară una-alta,
Sorbi bătrînul diavol balta
Și o vîrsă cu draci cu tot.
„Ți-o fac și eu — zise Păcală,
Dar dracul nu știu de-l mai scot,
Că mi-e o foame și-o sîrșală!
De stau să-mbuc și coada ta!”
Atuncl, Păcală, te-o lerta,
C-ăștit am eu pe lume drag:
Drăcilor mei. Hai să mă bag
Argat la hoțul de primar,
Sau cum zici tu, la primăria,
Vede-l-aș perpelții pe jar,
Să nu rămînă nici de viță!”

Făcu mămăligoi din babă.
„Ei! ce ne-om face, măi Păcală?
De asta dăm noi socoteală!
Moarte de om, miroase-a ocină” —
Vorbi Satana speriat,
Atuncl Păcală, supărat:
„Mă, eu l-am dus între picioare
Ca ulful puul de găină,
Și tot tu vli să-mi bagi de vîna?”
Căzu Satana-n îndoială:
„Al dracului mai e Păcală!”
Mai încercară una-alta,
Sorbi bătrînul diavol balta
Și o vîrsă cu draci cu tot.
„Ți-o fac și eu — zise Păcală,
Dar dracul nu știu de-l mai scot,
Că mi-e o foame și-o sîrșală!
De stau să-mbuc și coada ta!”
Atuncl, Păcală, te-o lerta,
C-ăștit am eu pe lume drag:
Drăcilor mei. Hai să mă bag
Argat la hoțul de primar,
Sau cum zici tu, la primăria,
Vede-l-aș perpelții pe jar,
Să nu rămînă nici de viță!”

Zis și făcut. Apoi plecară
Cei doi, care-ncotro prin țară,
Jurînd să se-nfîlțescă dacă
Altfel nu vor putea să facă.

Mihai Beniuc

Desene de GION

*) Din poemul „Păcală”.

Abia-ncepute, sfărîmate patemi

Iubirea noastră-a răsărit acum...
Și mă gândesc, în timp ce se-nfiripă
Din marile-i tăceri, ca o tulipă,
La altele care-au pierit pe drum,
La inima băntind într-o tranșe,
Sau într-o casă sau într-un cătun,
Curmată de un buibut de tun,
La ochii-aceia palizi, de femeie,
La ochii îngropați ca-ntr-un mormint
În slovela citite pe hirtie,
Și îngâlnind același trist cuvint:
„N-o să mai vie! Nu, n-o să mai v'e!”

Vă ridicați acuma din cenușă
Ca pasărea bătrînă, de demult,
Și-n liniștea-nserării vă ascult
Bătîndu-mi, azi, încetșor la ușă!

O, jurămînte dulce! V-aud! V-aud
Bătînd la ușa dragostelor mele
Trezite astăzi din pămîntul ud,
Iubiri neterminate, moarte stele,

V-aud cum întrebați: „Lăsa-vor pradă
Războiului iubirile de-acum?
Le va prefăce iar în fum, în scrum
A tunului nebună canonadă?”

Dar voi, să știți — pierite-n valul lin,
Sau prefăcute-n rădăcini, sub glie, —
Că ne-apărăm iubirea pe deplin,
Că noi iubind, sintem în bătălie,

Luptînd ca, niciodată-n viitor,
Să nu ne mai despartă pe niciunul,
Măcar atît: cit umbra unui nor, —
Cu aripile lui cernite, tunul.

Virgil Teodorescu

Popas în luptă

Era o seară plumburie
cînd o-nîmii înfîi pe Ina.
Și ea a fost, de-atunci, lumina
ivită-n picla fumurie.

Pași fuți în ploaie-au răsunat
și-apoi un corp căzînd de-odată.
Cînd peste el m-am aplecat,
zării o fată-nșingerață.

Pe-atunci, pe-o bună parte-a lumii
fascismul și înfipseși ghiara.
Și morbul crunt, al ciumii brune
ne împinzise, aprig, țara.

Făptura ce duceam, rînită
de gloată fiarei hitleriste,
printre ai ei era numită
„mezina dintre uteciste”.

Cu ea, adesea, mica „zină”,
împrășiisem noi „foițe”.
Acum, rînită era mina,
zdrobită glezna de fetiță.

Dar se citea pe fața-i suptă
și-n conturata ei bărbie,
același cald îndemna la luptă,
voiață, calm și energie.

Și, îngrijînd-o cu sfială,
fără de voie-a mea privire
lin mingia fața-i ovală,
a gurii plină acuire.

Părea cu totul ca pierită.
Cît singe Ina cheultise!
Dar cînd zilelor umbrite,
iubirea blind îl ogoise.

Iubire-n bătălii născută,
acuma, prin veghierii, crescută.
Prin griji, veghierii și contemplare
a chipului de luptătoare,
cînd inima grăia, mijită
în calma ochilor dogoară.

Simțeam ades, nedumerire,
nicînd în vorbe așternută:
Cum de putea să fie blindă
iubirea-n lupte-nțrețesută?

Dar nu ceream răspuns în ceasul
sînd a inimilor boare;
Sorbînd, atunci, din plin popasul
pînă la lupta viitoare.

Și, ca și-n noaptea cea sumbră
cînd ploaia era tamburină,
Știam: în viața-mi grea și aspră,
iubirea ei era lumină.

Camil Baltazar

LA CERCUL LITERAR „ORIZONTURI NOI”

În după-amiaza aceea avea loc într-una din încăperile A.R.L.U.S.-ului reuniunea cercului literar „Orizonturi noi”. Se aflau acolo ceteșteni ai Sibului, veniți la o înfrățească întâlnire. O fată — elevă de liceu; un om în vîrstă — funcționar la bancă; un băietan tîcut — student al unei facultăți din Cluj; un om în uniformă — ofițer dintr-o unitate militară; un tânăr — redactor la „Flacăra” Sibului; un bătrîn — vechi membru al Uniunii scriitorilor; un alt tânăr — muncitor strungar; și cîții alții. Intellectuali și muncitori. Începători în ale scrisului și veterani ai condeiului. Cîtea un tânăr cu figura smeadă, cu ochi de cărbune, cu păr întunecat. Era vorba, în povestirea lui, tot de un tânăr pe care, de mult, îl cunoscuse autorul. Împreună cu el tăsesse un tufăr. Cu trestia uscată, împreună cu el, înălțase o colibă. Acolo, prietenul de demult gîndea la irealități, visa la cîte lucruri de nevisat. Apoi nu l-a mai văzut, ani după ani și... cînd l-a reîntîlnit, era inginer agronom la o gospodărie agricolă de stat.

Cei doi față au luat cuvîntul. Și elvea de liceu și funcționarul de bancă și omul în uniformă, și muncitorul strungar și redactorul gazetei locale. Cîte nu s-au spus în încăperea aceea caldă, la căldura reuniunii în care membrii cercului literar „Orizonturi noi” dădeau lectură propriilor lor scrieri, pentru ca apoi, frățește, să-și spună unii altora și calitățile, dar mai ales bătăliile. Și acolo, în mijlocul lor, am putut afla numeroase realizări ale cercului literar „Orizonturi noi”. Iată: scriitorul Paul Constant a trimis la revista „Steaua” din Cluj romanul „Tudor Vladimirescu”. Piesa într-un act „Examen de cîntec II” a fost premiata de Ministerul Culturii. „Scrisul băntărean” a făcut loc în „Editura tinereții” și a luat în studiu un roman al său. Tot în „Scrisul băntărean”, a publicat scriitorul Corneliu Dragoș „Legenda sobolului” și „Coboară turmele”, iar poetul Mircea Avram versurile: „Atunci s-a născut divizia”, „Făuriri” și „În muzee”. De asemenea, tot acolo a publicat și scriitorul Radu Teodorescu „Vreau să-mi recitîștii viața”, schița „Curier aerian” și un fragment din volumul al doilea din romanul „Brază și pălos”.

Împreună cu membri ai Uniunii scriitorilor, în același cemaș sibian se dezvoltă elemente tinere: folcloristul Atila Socăciua a scris un roman din viața luncedoreșilor, strungarul Ștefan Măceș, schițe și nuvele și un roman „Răscănuș de drumuri”; deosebit de apreciat de biroul cercului literar, oștășul Ion Ivișcu poezile „De gardă”, „La despărțire”, „Caporatu Medrea”, menționate la un concurs al unei gazete militare, studentul Victorian Cucu — o dramă „Nu lotri ci stegari”.

Bucurîndu-se de frumoasele lor realizări, membrii cercului literar nu uită să-și spună și greutățile pe care le au de înfrînt: secția culturală a sfatului popular orășenesc și, mai puțin, cea regională nu vor să știe de existența cercului. Filiala de la Orașul Stalin a Uniunii scriitorilor nici ea n-are timp să bage în seamă activitatea celor de la „Orizonturi noi”. Binevoitorii, filiala A.R.L.U.S. din Sibiu le-a dat gazdă. Pentru cîții nici membrii cercului, nici secția culturală a sfatului, nici filiala de la Orașul Stalin a Uniunii scriitorilor.

Vorbesc despre acestea toate membrii cercului literar „Orizonturi noi”. Și povestindu-le, gîndind la realizările lor viitoare, spuneau oamenii că ar fi timpul să se termine cu aceste neajunsuri.

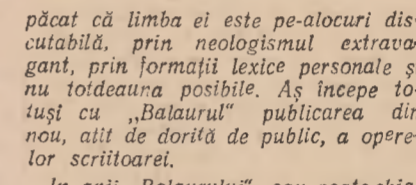
Mihal Popescu

Hortensia Papadat-Bengescu

Dispariția Hortensiei Papadat-Bengescu, mult deplînsă de toți acei care i-au urmărit opera și au apreciat rolul ei în dezvoltarea romanului nostru contemporan, pune capăt unei cariere foarte fecunde și unui destin scriitoricesc excepțional. Au existat care multe scriitori care să fi debutat atît de tîrziu, dar cu rezultate la fel de surprinzătoare încît din primul moment? Scriitoarea depășise vîrsta de patruzeci de ani cînd a trimis primul ei manuscris „Vieții romînesti” în 1916. Am mai prins ecoul emoției produse în redacția revistei din lași de apariția noii scriitoare. Într-adevăr, străbîndu-mi manuscrisul destul de imperfect în elementele cerute de corectura formelor și grafiilor, a primit îndată cu cine are de-a face. Copierău una secretaria de redacție și acest harnic muncitor „pasionat de claritate”, cum Lam auzit odată de înfrîndu-se, a redăzut, vinînd micile lor imperfecțiuni, toate manuscrisele care au alcătuit, în 1919, volumul „Ape adînci”. De undă vreme, cum se formează această scriitoare care nu camăna cu nici unul din mîndurii mai vechi sau mai noi ai condeiului? Era o femeie din lumea așa-zisă „bună”, soția unui magistrat, care plîna la vîrstă cînd se hotărîse să spargă geamurile spre aerul liber al expresiei și al notorietății, trăise în provincie o existență castrată, fără alte evenimente decît acele ale unei vieți interioare extraordinar de bogate. „Am un deficit colosal de existență”, spune una din eroinele „Ape adînci”. Personalul notează „dureșul sentiment al unui destin fără fațetă”, dar și „desprețuirea vie, dură, rădăcină, luminoasă a fîșiei interioare”. „Ape adînci” cuprînd pagini, cu multe elemente lirice, ale unei conștiințe personale, chiar atunci cînd sint atribuite unor ființe deosebite.

Confesiunea aceasta se produce cu o necesitate adevărată și vehementă, ca ale marilor ape cînd înceacă o gîndire de primăvăr. S-a spus: literatură feminină, fără putere de observare a vieții reale a oamenilor și rînduiri în sine dîndu-le de aia individualității proprii. Și, în adevăr, „Ape adînci”, ca și volumele care i-au urmat la scurte intervale, „Sînțîn”, „Femeia în fața ogînzii”, sint caracteristice pentru situația femeii în vechia societate. Mai ales a femeii din condiția autoare, despărțită de viață prin deșă deșă de interdicții și prejudecăți care o înconjurau. Acolo, undeva, într-un mic oraș de provincie, izolată prin morala constrîngătoare și înocrită a clasei ei, măsura sufletului singuratic se umpluse plîndu și se redăsa acum înfrîndu limitele. Paginile acestor cărți alcătuite nu numai un document psihologic de mare amănare, dar și manifestarea unei femei în fond liberă, curioasă prin luciditate și claritate în sine și prin precizia cu care stabilește simptomele suferințelor ei. Deci, literatură feminină? Da și nu. Cîci prin vigoarea intelectuală a analizei, Hortensia Papadat-Bengescu depășea cadrele cu înguste ale ceea ce se numea, cu tonul unei subtemerii evidente, „literatură feminină”.

Au urmat anii războiului. Hortensia Papadat-Bengescu a lucrat în spitalele vremii cu multă sîrguință, dar și cu acel interes, aproape științific, pentru toate suferințele trupului, în care se înfrîndea participarea ei la crucele încercării ale epocii. Scriitoarea compune după sfîrșitul războiului un volum nou, pe care nu ezită să-l trecă printre capodoperele ei, „Balaurul” din 1923. Era vremea cînd tema războiului lăsat în urmă preocupă scriitorii Brebreanu dăduse „Calaurul”, „Căstrolul”, „Jfic Strul dezertor”, „Pădurea spinusărilor”. Cum vede scriitoarea războiul? Ea îl observă în sîlțile spitalului și în lupte pentru crearea umană sfîrșită în lupte, pentru „omul căruiu și se vedea inima”, pentru „micul om de pîmînt gelben”, pentru țigaru Dobrică, produce pagini zguduitoare. Niciodată evocarea barbatului neformat în copil prin durere, confundarea înfrîndată în abisul descompunerii, dar și marile elanuri către puritate, n-au produs accente mai cutremurătoare, nu însă prin efuziile lirice ale scriitoareii, cît prin prezentarea rece, exactă, teribilă a oamenilor și situațiilor. Am deschis mereu, în cursul anilor, paginile „Balaurului”. Este o carte puternică, solidă, una din cele mai valorabile ale literaturii de război. Ce

pută că limba ei este pe-alcuiri discutabilă, prin neologismul extravagant, prin formații lexicale personale și nu todeauna posibile. Ai începe totuși cu „Balaurul” publicarea din nou, altă de dorită de public, a operei scriitoareii.

În anii „Balaurului”, sau poate chiar ceva mai înainte, am avut cîntea o cunoșc pe Hortensia Papadat-Bengescu. Camera de primire a lui E. Lovinescu, care încapuse să scoală „Sburătorul”, se deschidea tuturor scriitorilor vremii. Într-o zi a apărut autostrîngătoare și înocrită a clasei ei, măsura sufletului singuratic se umpluse plîndu și se redăsa acum înfrîndu limitele. Paginile acestor cărți alcătuite nu numai un document psihologic de mare amănare, dar și manifestarea unei femei în fond liberă, curioasă prin luciditate și claritate în sine și prin precizia cu care stabilește simptomele suferințelor ei. Deci, literatură feminină? Da și nu. Cîci prin vigoarea intelectuală a analizei, Hortensia Papadat-Bengescu depășea cadrele cu înguste ale ceea ce se numea, cu tonul unei subtemerii evidente, „literatură feminină”.

Au urmat anii războiului. Hortensia Papadat-Bengescu a lucrat în spitalele vremii cu multă sîrguință, dar și cu acel interes, aproape științific, pentru toate suferințele trupului, în care se înfrîndea participarea ei la crucele încercării ale epocii. Scriitoarea compune după sfîrșitul războiului un volum nou, pe care nu ezită să-l trecă printre capodoperele ei, „Balaurul” din 1923. Era vremea cînd tema războiului lăsat în urmă preocupă scriitorii Brebreanu dăduse „Calaurul”, „Căstrolul”, „Jfic Strul dezertor”, „Pădurea spinusărilor”. Cum vede scriitoarea războiul? Ea îl observă în sîlțile spitalului și în lupte pentru crearea umană sfîrșită în lupte, pentru „omul căruiu și se vedea inima”, pentru „micul om de pîmînt gelben”, pentru țigaru Dobrică, produce pagini zguduitoare. Niciodată evocarea barbatului neformat în copil prin durere, confundarea înfrîndată în abisul descompunerii, dar și marile elanuri către puritate, n-au produs accente mai cutremurătoare, nu însă prin efuziile lirice ale scriitoareii, cît prin prezentarea rece, exactă, teribilă a oamenilor și situațiilor. Am deschis mereu, în cursul anilor, paginile „Balaurului”. Este o carte puternică, solidă, una din cele mai valorabile ale literaturii de război. Ce

pută că limba ei este pe-alcuiri discutabilă, prin neologismul extravagant, prin formații lexicale personale și nu todeauna posibile. Ai începe totuși cu „Balaurul” publicarea din nou, altă de dorită de public, a operei scriitoareii.

În anii „Balaurului”, sau poate chiar ceva mai înainte, am avut cîntea o cunoșc pe Hortensia Papadat-Bengescu. Camera de primire a lui E. Lovinescu, care încapuse să scoală „Sburătorul”, se deschidea tuturor scriitorilor vremii. Într-o zi a apărut autostrîngătoare și înocrită a clasei ei, măsura sufletului singuratic se umpluse plîndu și se redăsa acum înfrîndu limitele. Paginile acestor cărți alcătuite nu numai un document psihologic de mare amănare, dar și manifestarea unei femei în fond liberă, curioasă prin luciditate și claritate în sine și prin precizia cu care stabilește simptomele suferințelor ei. Deci, literatură feminină? Da și nu. Cîci prin vigoarea intelectuală a analizei, Hortensia Papadat-Bengescu depășea cadrele cu înguste ale ceea ce se numea, cu tonul unei subtemerii evidente, „literatură feminină”.

Au urmat anii războiului. Hortensia Papadat-Bengescu a lucrat în spitalele vremii cu multă sîrguință, dar și cu acel interes, aproape științific, pentru toate suferințele trupului, în care se înfrîndea participarea ei la crucele încercării ale epocii. Scriitoarea compune după sfîrșitul războiului un volum nou, pe care nu ezită să-l trecă printre capodoperele ei, „Balaurul” din 1923. Era vremea cînd tema războiului lăsat în urmă preocupă scriitorii Brebreanu dăduse „Calaurul”, „Căstrolul”, „Jfic Strul dezertor”, „Pădurea spinusărilor”. Cum vede scriitoarea războiul? Ea îl observă în sîlțile spitalului și în lupte pentru crearea umană sfîrșită în lupte, pentru „omul căruiu și se vedea inima”, pentru „micul om de pîmînt gelben”, pentru țigaru Dobrică, produce pagini zguduitoare. Niciodată evocarea barbatului neformat în copil prin durere, confundarea înfrîndată în abisul descompunerii, dar și marile elanuri către puritate, n-au produs accente mai cutremurătoare, nu însă prin efuziile lirice ale scriitoareii, cît prin prezentarea rece, exactă, teribilă a oamenilor și situațiilor. Am deschis mereu, în cursul anilor, paginile „Balaurului”. Este o carte puternică, solidă, una din cele mai valorabile ale literaturii de război. Ce

pută că limba ei este pe-alcuiri discutabilă, prin neologismul extravagant, prin formații lexicale personale și nu todeauna posibile. Ai începe totuși cu „Balaurul” publicarea din nou, altă de dorită de public, a operei scriitoareii.

În anii „Balaurului”, sau poate chiar ceva mai înainte, am avut cîntea o cunoșc pe Hortensia Papadat-Bengescu. Camera de primire a lui E. Lovinescu, care încapuse să scoală „Sburătorul”, se deschidea tuturor scriitorilor vremii. Într-o zi a apărut autostrîngătoare și înocrită a clasei ei, măsura sufletului singuratic se umpluse plîndu și se redăsa acum înfrîndu limitele. Paginile acestor cărți alcătuite nu numai un document psihologic de mare amănare, dar și manifestarea unei femei în fond liberă, curioasă prin luciditate și claritate în sine și prin precizia cu care stabilește simptomele suferințelor ei. Deci, literatură feminină? Da și nu. Cîci prin vigoarea intelectuală a analizei, Hortensia Papadat-Bengescu depășea cadrele cu înguste ale ceea ce se numea, cu tonul unei subtemerii evidente, „literatură feminină”.

Au urmat anii războiului. Hortensia Papadat-Bengescu a lucrat în spitalele vremii cu multă sîrguință, dar și cu acel interes, aproape științific, pentru toate suferințele trupului, în care se înfrîndea participarea ei la crucele încercării ale epocii. Scriitoarea compune după sfîrșitul războiului un volum nou, pe care nu ezită să-l trecă printre capodoperele ei, „Balaurul” din 1923. Era vremea cînd tema războiului lăsat în urmă preocupă scriitorii Brebreanu dăduse „Calaurul”, „Căstrolul”, „Jfic Strul dezertor”, „Pădurea spinusărilor”. Cum vede scriitoarea războiul? Ea îl observă în sîlțile spitalului și în lupte pentru crearea umană sfîrșită în lupte, pentru „omul căruiu și se vedea inima”, pentru „micul om de pîmînt gelben”, pentru țigaru Dobrică, produce pagini zguduitoare. Niciodată evocarea barbatului neformat în copil prin durere, confundarea înfrîndată în abisul descompunerii, dar și marile elanuri către puritate, n-au produs accente mai cutremurătoare, nu însă prin efuziile lirice ale scriitoareii, cît prin prezentarea rece, exactă, teribilă a oamenilor și situațiilor. Am deschis mereu, în cursul anilor, paginile „Balaurului”. Este o carte puternică, solidă, una din cele mai valorabile ale literaturii de război. Ce

pută că limba ei este pe-alcuiri discutabilă, prin neologismul extravagant, prin formații lexicale personale și nu todeauna posibile. Ai începe totuși cu „Balaurul” publicarea din nou, altă de dorită de public, a operei scriitoareii.

În anii „Balaurului”, sau poate chiar ceva mai înainte, am avut cîntea o cunoșc pe Hortensia Papadat-Bengescu. Camera de primire a lui E. Lovinescu, care încapuse să scoală „Sburătorul”, se deschidea tuturor scriitorilor vremii. Într-o zi a apărut autostrîngătoare și înocrită a clasei ei, măsura sufletului singuratic se umpluse plîndu și se redăsa acum înfrîndu limitele. Paginile acestor cărți alcătuite nu numai un document psihologic de mare amănare, dar și manifestarea unei femei în fond liberă, curioasă prin luciditate și claritate în sine și prin precizia cu care stabilește simptomele suferințelor ei. Deci, literatură feminină? Da și nu. Cîci prin vigoarea intelectuală a analizei, Hortensia Papadat-Bengescu depășea cadrele cu înguste ale ceea ce se numea, cu tonul unei subtemerii evidente, „literatură feminină”.

Au urmat anii războiului. Hortensia Papadat-Bengescu a lucrat în spitalele vremii cu multă sîrguință, dar și cu acel interes, aproape științific, pentru toate suferințele trupului, în care se înfrîndea participarea ei la crucele încercării ale epocii. Scriitoarea compune după sfîrșitul războiului un volum nou, pe care nu ezită să-l trecă printre capodoperele ei, „Balaurul” din 1923. Era vremea cînd tema războiului lăsat în urmă preocupă scriitorii Brebreanu dăduse „Calaurul”, „Căstrolul”, „Jfic Strul dezertor”, „Pădurea spinusărilor”. Cum vede scriitoarea războiul? Ea îl observă în sîlțile spitalului și în lupte pentru crearea umană sfîrșită în lupte, pentru „omul căruiu și se vedea inima”, pentru „micul om de pîmînt gelben”, pentru țigaru Dobrică, produce pagini zguduitoare. Niciodată evocarea barbatului neformat în copil prin durere, confundarea înfrîndată în abisul descompunerii, dar și marile elanuri către puritate, n-au produs accente mai cutremurătoare, nu însă prin efuziile lirice ale scriitoareii, cît prin prezentarea rece, exactă, teribilă a oamenilor și situațiilor. Am deschis mereu, în cursul anilor, paginile „Balaurului”. Este o carte puternică, solidă, una din cele mai valorabile ale literaturii de război. Ce

pută că limba ei este pe-alcuiri discutabilă, prin neologismul extravagant, prin formații lexicale personale și nu todeauna posibile. Ai începe totuși cu „Balaurul” publicarea din nou, altă de dorită de public, a operei scriitoareii.

În anii „Balaurului”, sau poate chiar ceva mai înainte, am avut cîntea o cunoșc pe Hortensia Papadat-Bengescu. Camera de primire a lui E. Lovinescu, care încapuse să scoală „Sburătorul”, se deschidea tuturor scriitorilor vremii. Într-o zi a apărut autostrîngătoare și înocrită a clasei ei, măsura sufletului singuratic se umpluse plîndu și se redăsa acum înfrîndu limitele. Paginile acestor cărți alcătuite nu numai un document psihologic de mare amănare, dar și manifestarea unei femei în fond liberă, curioasă prin luciditate și claritate în sine și prin precizia cu care stabilește simptomele suferințelor ei. Deci, literatură feminină? Da și nu. Cîci prin vigoarea intelectuală a analizei, Hortensia Papadat-Bengescu depășea cadrele cu înguste ale ceea ce se numea, cu tonul unei subtemerii evidente, „literatură feminină”.

Au urmat anii războiului. Hortensia Papadat-Bengescu a lucrat în spitalele vremii cu multă sîrguință, dar și cu acel interes, aproape științific, pentru toate suferințele trupului, în care se înfrîndea participarea ei la crucele încercării ale epocii. Scriitoarea compune după sfîrșitul războiului un volum nou, pe care nu ezită să-l trecă printre capodoperele ei, „Balaurul” din 1923. Era vremea cînd tema războiului lăsat în urmă preocupă scriitorii Brebreanu dăduse „Calaurul”, „Căstrolul”, „Jfic Strul dezertor”, „Pădurea spinusărilor”. Cum vede scriitoarea războiul? Ea îl observă în sîlțile spitalului și în lupte pentru crearea umană sfîrșită în lupte, pentru „omul căruiu și se vedea inima”, pentru „micul om de pîmînt gelben”, pentru țigaru Dobrică, produce pagini zguduitoare. Niciodată evocarea barbatului neformat în copil prin durere, confundarea înfrîndată în abisul descompunerii, dar și marile elanuri către puritate, n-au produs accente mai cutremurătoare, nu însă prin efuziile lirice ale scriitoareii, cît prin prezentarea rece, exactă, teribilă a oamenilor și situațiilor. Am deschis mereu, în cursul anilor, paginile „Balaurului”. Este o carte puternică, solidă, una din cele mai valorabile ale literaturii de război. Ce

pută că limba ei este pe-alcuiri discutabilă, prin neologismul extravagant, prin formații lexicale personale și nu todeauna posibile. Ai începe totuși cu „Balaurul” publicarea din nou, altă de dorită de public, a operei scriitoareii.

În anii „Balaurului”, sau poate chiar ceva mai înainte, am avut cîntea o cunoșc pe Hortensia Papadat-Bengescu. Camera de primire a lui E. Lovinescu, care încapuse să scoală „Sburătorul”, se deschidea tuturor scriitorilor vremii. Într-o zi a apărut autostrîngătoare și înocrită a clasei ei, măsura sufletului singuratic se umpluse plîndu și se redăsa acum înfrîndu limitele. Paginile acestor cărți alcătuite nu numai un document psihologic de mare amănare, dar și manifestarea unei femei în fond liberă, curioasă prin luciditate și claritate în sine și prin precizia cu care stabilește simptomele suferințelor ei. Deci, literatură feminină? Da și nu. Cîci prin vigoarea intelectuală a analizei, Hortensia Papadat-Bengescu depășea cadrele cu înguste ale ceea ce se numea, cu tonul unei subtemerii evidente, „literatură feminină”.

Poezie populară romînească tradusă în limba germană

Un volum mic, legat în pinză verde și tipărit pe hirtie velină, ilustrat cu desene reprezentînd figuri și motive populare, a apărut recent în Editura pentru limbi străine a Institutului pentru relații cu străintătatea. Este volumul: Rumînescă Volksdichtungen — („Poezii populare romînesti”) alcătuit și tradus în limba germană de poetul Alfred Margul-Sperber. Volumul conține o culegere reprezentativă din poezia noastră populară, adică balade, descîntece, doine, strigături, cîntece de jale și de luptă vechi și noi.

Apariția unei asemenea culegeri nu a fost o treabă ușoară și editura merită toate laudele pentru aceasta. Poezia noastră populară este puțin cunoscută de celelalte popoare. Și este păcat, pentru că folclorul romînesc este unul dintre cele mai vechi, cele mai bogate, cele mai frumoase. Poezia noastră populară este o adevărată cronică a vieții zbuciumate, de lupte, dar și de bucurii a poporului. Varietatea și specificul poeziei noastre populare face ca tîlmăcirea într-o limbă străină să nu fie o întreprindere ușoară.

Cartea este împărțită în două capitole mari. Primul conține balade, legende și cîntece haideuști, rituale, al doilea doine, strigături, cîntece de dor și de dragoste și otele.

Alfred Margul-Sperber, un adînc cunoscător al poeziei, în general, și al folclorului nostru, în special, prezintă cititorilor de limbă germană o culegere de poezii populare romînesti. Traducătorul a redat toată prosopiea, originalitatea și muzicalitatea poeziilor traduse de el. Pentru a ilustra această afirmație redăm câteva versuri din „Miorita”:

Pe-un picior de plai,
Pe-o gură de rai,
Iată vin în cale,
Se cobor la vale.
Tre turbine de mîet
Cu trei cîmbăni.

In einer Bergesschlucht,
In einer Himmelsbucht,
Sieh, den Weg dahin,
Eiehe, zu Tale zieh,
Drei Herden Schafe klein
Mit ihren Hirten drein.

Specificul poeziei populare romînesti este diferit de cel german. Dar chiar în cadrul ansamblului poeziei noastre populare, se observă o deosebită varietate de forme, se găsește o mare variație de ritm și rimă. Alfred Margul-Sperber a reușit să rezolve problemele puse totuși de această varietate. Un fragment din frumoasa baladă haideușcă „Corbea”, pus față

în față, în cele două limbi, arată că Sperber a transpus astfel în germană originalul romînesc, încît a respectat fiecare vers, ba chiar adeseori și numărul cuvintelor. Iată:

Frunză verde de cicoră,
Totuși mai zace-n tîmnicioară
nouă mi și jumătate
și alți nouă mi mai șade;
de trei ori tot cite două
imi face douăzeci și șapte
de cînd în tîmnică șade.

Wegewart blau im Feld:
immer noch der Turm ihn hält
Zehnthalb Jahr im finstern Loch,
und neun weite Jahre noch,
dreimal neun sind ihm verschrieben,
zwanzig Jahre sind's und sieben,
seit er fern der Welt geblieben.

Doină, doină, cîntec dulce,
Cînd te-aud nu m-aș mai duce.
Doină, doină, viers cu foc.
Cînd răsună se stau în loc.

Doina, süßes Liebeswort,
tönst du, mag ich nimmer fort!
Doina, feuriger Gesang,
reglos lausch' ich dir und lang.

Alfred Margul-Sperber a inclus în traducerea lui nestematele folclorul romînesc: Legenda Mînăștirii Argeș, Toma Alimos, Mîlul Cobilu, Cîntecul lui Floru, Urare cu plugul, Cicorea și o seamă de cîntece de luptă.

Desigur, orice cunoscător romîn al folclorului din țara noastră se va bucura de faptul că amatori germani de poezie vor cunoaște poezia populară romînă într-o ediție care nu poate face cinste oricui. Ediția aceasta are, însă, o lipsă. E.S.P.L.A., editînd volumul „Din folclorul nostru”, în colecția „Bibliotecă pentru toți” a socotit necesar — și pe drept cuvînt — să ceară poetului Mihal Beniuc să scrie o introducere. Cu atît mai necesară ar fi fost o amplă introducere la acest volum destinat străintătții.

Nu putem și nu trebuie să presupunem că vreun cititor german ar înțelege, fără nici o explicație, Urarea cu plugul, de exemplu, acest cîntec ritual.

Revista „Aufbau”, organul Uniunii scriitorilor din R.D.G. a reprodus din această culegere o serie de strigături în numărul din februarie. Această revistă publică de obicei cîteva rînduri explicative la asemenea reproduceri din limbi străine. De astă-dată nimic. Desigur că dacă ar fi existat un mic studiu introductiv la „Rumînescă

Volksdichtungen” nici revista „Aufbau” nu și-ar fi privat cititorii de explicații dîte de necesare. Lipsa unei introduceri constituie o omisiune care nu trebuie să se mai repete la ediții de acest gen și aceasta nu numai în cazul cînd cartea este trimisă în afara granițelor, ci și cînd este destinată cititorilor de limbă germană din țara noastră.

Este îmbucurător că poporul german care a dat naștere altor poezi mari, care el însuși are un bogat folclor, va cunoaște măreția, generozitatea, frumusețea spiritului popular romînesc prin mînaștră tîlmăcire a poetului Alfred Margul-Sperber, a cărui strădanie va aduce, fără îndoială, prietenii noi poporului romîn.

Tereza Macoveșcu

(Urmare din pag. I-a)

pe blazon; însă venind vorba despre un alt critic, va trebui să lipeșc peste coadă niște crini, căci nu se face așa mă prezint cu astfel de țărîni în fața tînrului și savanțului abate Tertulian! Într-adevăr, domnia-să stă în niște înălțimi tare departate și reci tare; pare detașat de toate înfrîntările lumii acesteia ticăloase și parcă ascultă neîntreprins muzica steleror.

Ște care înfrîntă, și și-n-o dădă laudă pentru asta, căci avem nevoie de oameni învîștați! Deodată însă, cînd fi-l lumea mai dragă, cînd îl crezi pe tînrul abate în direcția legăturii cu dumnezeie, fi-ai găsit beleau! Laică balta muzica steleror și chemă la judecată pricașii realismului social. Pe cît a fost de tăcut și de absent înainte, pe atît e de nemulțumit acum. Vine cu toate nepăznelile lui Jupiter tonans; sulița lui e înmătuată în Styx, apa infernului.

Ultimul chemat la județul cel fără îndurare, e un

